

Od besede k besedilu: učenci priseljenci in jezikovna zmožnost

Andreja POPOVIĆ

Osnovna šola Prule

andreja.popovic@guest.arnes.si

Izvleček

Odrasle priseljence pogosto spremljajo otroci, ki se morajo ob prihodu v Slovenijo obvezno vključiti v osnovnošolski vzgojno-izobraževalni sistem. Upravičeni so do dodatnih ur slovenščine, pri katerih pridobijo osnovne sporazumevalne zmožnosti, hkrati pa so vključeni v redni pouk. Pričujoča raziskava temelji na nalogi, ki jo je izpolnilo deset učencev, govorcev petih različnih maternih jezikov. Razčlemba rezultatov raziskave je predmet tega besedila. Zanimalo pa nas bo, kako so pri razumevanju različnih besedil brez predhodne konkretne obravnave uspešni učenci, ki so v Sloveniji prvo leto, in tisti, ki so v Sloveniji več kot eno leto. Zanima nas razlika med govorniki južno- in vzhodnoslovanskih jezikov. Želimo ugotoviti, kakšna je posameznikova ocena lastnega znanja in ocena pristopa k reševanju nalog.

Ključne besede: učenci priseljenci, besedilo, vrednotenje, samoocenjevanje

From Words to Text: Immigrant Students and Language Proficiency

Adult immigrants are accompanied by their children, who are obligated to enroll in the primary education system upon arrival in Slovenia. They are also entitled to extra language lessons, where they acquire basic communication skills in Slovenian while also attending regular classes. This study is based on a practical communicative task completed by ten pupils, speakers of five different mother tongues. The paper will discuss the results of the survey with special interest in the difference of understanding between pupils who have been in Slovenia for one year and those that have been in Slovenia for more than one year perform in understanding the different languages without any prior concrete instruction. We are interested in the difference between speakers of South Slavic and East Slavic languages. We want to find out how individuals assess their own knowledge and approach to solving tasks.

Keywords: immigrant pupils, texts, evaluation, selfevaluation

1 Uvod

Vzroki za preseljevanje so mnogoteri, najpogostejši so predvsem ekonomski ali politični. Odrasle priseljence spremljajo otroci, ki se morajo obvezno vključiti v osnovnošolsko izobraževanje; število priseljenecv pa v času globalizacije, bilateralnih meddržavnih sporazumov o zaposlovanju, rahljanja režimov viz in političnih kriz narašča. Slovenija je z vstopom v Evropsko unijo postala še bolj zanimiva za različne skupine priseljenecv.

Kot navaja SURS, je na 1. januar 2021 med 2.108.977 prebivalci 13,9 % takih, ki so rodili v tujini in se preselili v Slovenijo. A vsi priseljenci niso tujci – v Slovenijo se je leta 2021 priselilo 135.290 (46 % priseljenecv) slovenskih državljanov s prvim prebivališčem v tujini, 157.710 (54 % priseljenecv) pa jih je tujcev. Največ priseljenecv prihaja iz Bosne in Hercegovine (133.000), iz Hrvaške (43.000) in iz Srbije (30.000), sledijo Nemčija (7600), Italija (4600), Ruska federacija (4000) in druge države. Za največ priseljenecv iz neevropskih držav je bila država prvega prebivališča Kitajska (1.200), sledita Združene države Amerike (900) in Argentina (400). Glede na navedbe SURS-a število priseljenecv v Slovenijo narašča: ob prvem povojnem popisu leta 1948 je bilo med prebivalci Slovenije 5,5 % takih, katerih prvo prebivališče je bilo v tujini, v 2002 je bilo takih 8,5 %, v 2011 11,1 %, v 2021 pa, kot rečeno, 13,9 % (SURS). V zadnjem letu se je najbolj znatno povečalo število otrok iz Ukrajine.

Jezikovno in socialno vključevanje priseljenecv sta med seboj povezani in odvisni eno od drugega. »Človek, ki bolje zna jezik, ima več možnosti, da se bo lažje vključil v socialno življenje, prav tako se človek, ki je dobro vključen v družbo, lažje nauči jezika.« (Knez 2009: 160) Vzgoja in izobraževanje sta za uspešno uresničevanje vključevanja otrok priseljenecv v slovensko družbo ključna dejavnika, ki najučinkoviteje prispevata k zagotavljanju enakih možnosti za uspešen osebni razvoj, vključevanje v delo in družbeno življenje vsem, ne glede na njihov izvor, spol, prepričanja ali druge značilnosti. (Novak idr., 2012: 4) Tuje raziskave kažejo (Bleakley in Chin, 2004 v Rot Vrhovec, 2016), da priseljenci, ki nikoli popolnoma ne pridobijo znanja jezika večine, pogosto ne dosežejo visoke izobrazbe in imajo nižji standard.

Učenci priseljenci se predvidoma med seboj razlikujejo glede na starost, kognitivno zmožnost, pridobljeno splošno védenje in izkušnje, ki so jih imeli s preteklim šolanjem oz. v obdobju pred šolo, stopnjo opismenjenosti glede na prvi jezik oz. sporazumevalno zmožnost, ki jo imajo v svojem prvem ali drugih tujih jezikih, motivacijo za učenje, socialne okoliščine, iz katere izhajajo, in druge okoliščine. (Knez idr. 2020: 6) Jezika se učijo tudi ob vsakodnevnem stiku s slovenskimi sovrstniki, pri rednem pouku, ob stiku s kulturnim življenjem (televizija, splet, radio, kulturne ustanove).

Učenci priseljenci se zaradi težav pri razumevanju slovenščine srečujejo s težavami na področju zmožnosti sprejemanja, razumevanja, doživljanja in vrednotenja ter tvorjenja besedil v slovenskem knjižnem jeziku, kot jih kot splošni cilj predvideva Učni načrt za slovenščino. Rot Vrhovec navaja da se učenci v šoli pogosteje srečujejo v vlogi poslušalca kot govorca, zato se prej pričakuje večja zmožnost razumevanja besedila kot pa njihovega tvorjenja. Razumeti morajo ne le posamezne besede v besedilu, temveč tudi sporočevalčev namen in vsebino besedila. (Rot Vrhovec 2016: 132) Če naslovnik ne prepozna teme, besedila ne more razumeti. Sporočanje osredotočenje na neko temo tvori smisel besedilnega sporočila. (Krajnc Ivič in Voršič, 2021: 104) Tvorec pri tvorjenju in naslovnik pri interpretaciji vključujeta svoje izkušnje in razumevanje sveta, brez tega sporazumevanje ni možno.

2 Vzorec in metoda

V raziskavi nas je zanimalo, kako bodo učenci priseljenci glede na različno dolžino bivanja v Sloveniji samostojno pristopili do novih besedil, v kolikšni meri bodo razumeli navodila ter kako uspešni bodo pri reševanju. Prav tako nas je zanimalo, kako učenci gledajo na svoje delo: kako dobro so razumeli navodila, katere naloge so se jim zdele lažje, kako uspešni so bili pri reševanju, na katere težave so naleteli ob reševanju ter kaj bi po njihovem mnenju izboljšalo znanje pisanja v slovenščini. Naloge so dobili posamično, za reševanje so imeli eno šolsko uro. V raziskavo je bilo vključenih 10 otrok, govorcev petih različnih maternih jezikov; vzorec je podrobno opisan v

Tabeli 1. Raziskava je potekala na Osnovni šoli Prule januarja 2023 v okviru ur dodatne slovenščine za učence priseljence in po pouku.

Tabela 1: Vzorec vključenih učencev

Država izvora	Jezik domačega okolja	Starost	Spol	Dolžina bivanja v Sloveniji	Navedba v analizi
Ukrajina	ruščina	12	Ž	eno leto ali manj	U1
Ukrajina	ukrajiniščina	15	Ž	eno leto ali manj	U1
Rusija	ruščina	11	Ž	eno leto ali manj	R1
Rusija	ruščina	13	Ž	eno leto ali manj	R1
Hrvaška	hrvaščina	12	M	eno leto ali manj	H1
Kazahstan	ruščina	10	Ž	eno do dve leti	KAZ2
Bosna in Hercegovina	bosanščina	10	Ž	eno leto ali manj	B1
Bosna in Hercegovina	bosanščina	14	M	dve do tri leta	B3
Bosna in Hercegovina	bosanščina	14	Ž	dve do tri leta	B3
Slovenija	albanščina	13	M	rojen v Sloveniji	KOS

Učenci priseljenci so dobili 3 naloge (dve sta imeli dva razdelka) različnih tipov:

- a) naloga s kratkim odgovorom,
- b) urejanje povedi v smiselno zaporedje,
- c) naloga dopolnjevanja brez nabora besed,
- d) naloga dopolnjevanja z naborom besed,
- e) tvorba besedila s pomočjo ključnih besed.

3 Rezultati

3.1 Prva naloga: naloga s kratkim odgovorom in urejanje povedi v smiselno zaporedje

Prva a-naloga zahteva, da učenci dopolnijo dialog (Slike 1, 2 in 3). Četudi ne bi razumeli navodila, učenci prepoznajo, da gre za dvo-smerno besedilo. Naloga je lahka, zato ne pričakujemo težav, razen morda pri pravopisu.

A: Živjo! Kako si?

B: Dobro, hvala. A ti?

A: Tudi dobro.

B: A naredil domače naloge

A: Ne, nisem naredil domače naloge. Včeraj nisem imel časa.

Slika 1. Naloga U1.

A: Živjo! Kako si?

B: Živjo! Dobro, hvala ti?

A: Tudi dobro.

B: A si naredil domače naloge?

A: Ne, nisem naredil domače naloge. Včeraj nisem imel časa.

Slika 2. Naloga KAZ2.

A: Živjo! Kako si?

B: V redu sem. Kako si ti?

A: Tudi dobro.

B: A si naredil domačo nalogo?

A: Ne, nisem naredil domače naloge. Včeraj nisem imel časa.

Slika 3. Naloga B3.

Vsi učenci so rešili prvo nalogo. Prva replika je sestavljena iz neformalnega odzdrava, ki mu sledi vprašalna poved (npr. *Dobro, hvala. Pa ti?*), ki sta ju učenki U1 in R1 izpustili. Pri B1 je opaziti napako, ki je tudi sicer pogosta, in sicer pri pomožnem glagolu biti (*sam* namesto *sem*). Pri sedmih replikah so pravopisne napake (B1, H1, U1, U1, U1, B3, KOS). Povedi pri KAZ, B3, U1 so brez napak. Pri drugi repliki sta učenca U1 in B3 napisala napačno repliko (*Kako si?* in *Super. namesto npr. Ali si naredil domačo nalogo?*), ostali so napisali vsebinsko pravilno. Skladenjsko, oblikoslovno in pravopisno pravilno je zapisala le B3, skladenjsko in oblikoslovno tudi H1, KOS, najpogostejša napaka pri ostalih (U1, R1, R1, KAZ2) je bila napačna raba slovničnega števila pridevnika in samostalnika – *domače naloge* namesto *domačo nalogo*. Ker je v odgovoru zanikani rodilnik, so učenci, katerih prvi jezik je vzhodnoslovanski jezik, to prepoznali kot množino. B1 je zaradi interference z bosanskim jezikom zapisala drugačno končnico pri pridevniku in samostalniku (*domaču nalogu*). Opaziti je tudi napačen zapis deležnika in pravopisni napaki (pisanje narazen in končno ločilo). Zanimivo je, da je pomožni glagol pustila le U1. Rusko govoreči namreč pomožnega glagola biti v pretekliku

ne uporabljajo, kar se običajno na začetku učenja izraža tudi v zapisu in izgovorjavi v slovenščini.

Pri prvi b-nalogi so bile podane povedi, ki so del vsakdanjega pogovora (Sliki 4 in 5). Učenci so jih morali postaviti v pravilno zaporedje, da so dobili smiselni dialog.

A: Miha, ali že dolgo treniraš košarko?
B: Ne, letos sem jo začel
A: Kaj pa ti vseč pri tem športu?
B: Rad imam ekipe športe sem visok, hitro tečem. In tudi moj očje
A: Tudi mene zanima košarka, Ali lahko tudi jaz vpišem? treniral košarko
B: Pridi enkrat na trening, predstavil te bom trenerju

Slika 4. Primer rešene prve b-naloge pri U1.

A: Kaj pa ti je vseč pri tem športu?
B: Rad imam ekipe športe, sem visok, hitro tečam. In tudi moj oče je trener košarko
A: Miha, ali že dolgo treniraš košarko
B: Ne, letos sem jo začel
A: Tudi mene zanima košarka. Ali se lahko tudi jaz vpišem?
B: Pridi enkrat na trening, predstavil te bom trenerju

Slika 5. Primer rešene prve b-naloge pri R1.

Vsi učenci razen KOS so rešili 1. b-nalogo, pri kateri sta bili pravilni dve kombinaciji. KOS je prepisal le prvo poved. Vzrok nam ni znan, a verjetno ni razumel navodila ali pa ni imel motivacije za reševanje. Povedi so v ustreznem zaporedju zapisali R1, H1, B3, B3. Ostali so imeli različne kombinacije. Predvidevali smo, da bo povedi v pravilno zaporedje razporedilo več učencev. Niso razumeli koncepta menjavanja vprašalne in trdilne povedi, verjetno je bila težava tudi v rabi členkov.

3.2 Druga naloga: naloga dopolnjevanja besed

Prvi drugi a-naloga je bilo podano besedilo¹ z osmimi praznimi mesti za besede raznih besednih vrst (Sliki 6 in 7). Besedilo nima naslova in ima nekatere težje glagolske strukture (*izrečemo dobrodošlico, smo pozorni, je sestavljen*) in težje besede (*odzdravljanje, neolikanost, bonton*), zato pričakujemo težave.

Vsako srečanje se začne s vrste spake, ki je v našem življenju zelo pomemben, in je osnova bontona. Pozdravljamo človeka, s katerimi se srečamo v trgovini, knjižnici, na delovnem mestu, v dvigalu ... Pozdrav je sestavljen iz pozdrava in odzdrava. Ko pozdravimo človeka, mu s tem izrečemo dobrodošlico, smo do njega pozorni, mu povemo, da je zaželen. Pozdrav je vedno srečen, kako in kdaj pozdravljamo ter s katerimi besedami, pa je odvisno od nasoga srečanja. Odzdravimo s podobnim pozdravom. Odzdravljanje je človekova dolžnost in njemu ne odzdravi, pokaže svojo neolikanost.

Slika 6. Primer rešene druge a-naloga pri U1.

Vsako srečanje se začne s pozdravom, ki je v našem ozdravju zelo pomemben, in je osnova bontona. Pozdravljamo _____, s katerimi se srečamo v trgovini, knjižnici, na delovnem mestu, v dvigalu ... Pozdrav je sestavljen iz pozdrava in odzdrava. Ko pozdravimo pozdravljamo, mu s tem izrečemo dobrodošlico, smo do njega pozorni, mu povemo, da je zaželen. Pozdrav je vedno pozdravljamo, kako in kdaj pozdravljamo ter s katerimi besedami, pa je odvisno od pozdravljamo srečanja. Odzdravimo s podobnim pozdravom. Odzdravljanje je človekova dolžnost in _____ ne odzdravi, pokaže svojo neolikanost.

Slika 7. Primer rešene druge a-naloga pri B1.

Ta naloga je bila po predvidevanjih najtežja, a so jo učenci po večini dobro reševali. Prepoznali so besedno vrsto, zapisali tudi pravo končnico pri samostalniku. Učenka R1 je nalogo pustila prazno, tudi KOS ni rešil do konca. Večje razlike med južno- in

1 Vir: <https://www.portalosv.si/funkcionalna-pismenost/medosebno-sporazumevanje/pozdravljanje/>

vzhodnoslovanskimi govorcji ni bilo opaziti, celo učenci, katerih prvi jezik je vzhodnoslovanski in ki so prvo leto v slovenski osnovni šoli, so rešili malenkost bolj od ostalih (izbor besed).

Pri drugi b-nalogi pa je bilo podano isto besedilo, le da je bil tokrat podan nabor besed, ki so jih učenci morali vstaviti v besedilo tako, da je bilo le-to smiselno (Sliki 8 in 9). Naloga je bila lažje rešljiva, večino besed so verjetno poznali, nekateri so si bodo pomagali s predvidevanjem besedne vrste glede na besede pred praznim mestom. Na koncu so morali zapisati temo besedila. Predvidevali smo, da bodo napisali pravilno.

Vsako srečanje se začne s pozdravom, ki je v našem življenju zelo pomemben, in je osnova bontona. Pozdravljamo ljude, s katerimi se srečamo v trgovini, knjižnici, na delovnem mestu, v dvigalu ... Pozdrav je sestavljen iz vrste in odzdrava. Ko pozdravimo kdor, mu s tem izrečemo dobrodošlico, smo do njega pozorni, mu povemo, da je zaželen. Pozdrav je vedno vijuden, kako in kdaj pozdravljamo ter s katerimi besedami, pa je odvisno od pozdrava srečanja. Odzdravimo s podobnim pozdravom. Odzdravljanje je človekova dolžnost in človeka ne odzdravi, pokaže svojo neolikanost.

Slika 8. Primer rešene druge b-naloge pri U1.

Vsako srečanje se začne s pozdravom, ki je v našem življenju zelo pomemben, in je osnova bontona. Pozdravljamo ljude, s katerimi se srečamo v trgovini, knjižnici, na delovnem mestu, v dvigalu ... Pozdrav je sestavljen iz pozdrava in odzdrava. Ko pozdravimo človeka, mu s tem izrečemo dobrodošlico, smo do njega pozorni, mu povemo, da je zaželen. Pozdrav je vedno vijuden, kako in kdaj pozdravljamo ter s katerimi besedami, pa je odvisno od vrste srečanja. Odzdravimo s podobnim pozdravom. Odzdravljanje je človekova dolžnost in kobu ne odzdravi, pokaže svojo neolikanost.

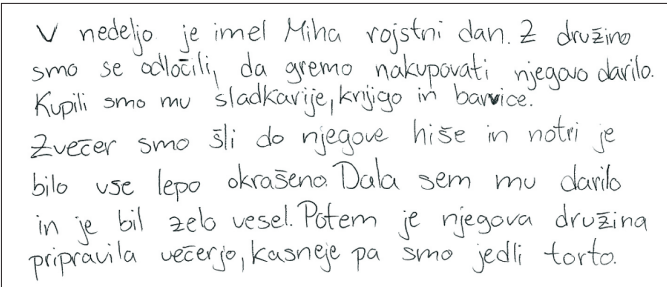
Slika 9. Primer rešene druge b-naloge pri KAZ2.

Drugo b-nalogo so popolnoma pravilno rešili H1, R1, R1, KAZ2, B3, B3. Ostali so bili delno uspešni. Tudi KOS je imel težave. Na vprašanje, o čem besedilo govori, so odgovarjali: o srečanju in pozdravljanju (U1), o značilnostih pozdrava (R1, B3), o pozdravu (KOS), o pozdravu in odzdravu (R1), o pozdravljanju (H1, B1), o pozdravljanju in odzdravljanju in o tem, kako je pomembno pozdravljati in odzdravljati ljudi (KAZ), o tem, kako je pomembno pozdravljanje (B3). U1 ni odgovorila.

3.3 Tretja naloga: tvorba besedila s pomočjo ključnih besed

Podan je bil nabor šestih besed in ene besedne zveze (*hiša, večerja, družina, darilo, rojstni dan, nedelja, miza*), s katerimi so morali tvoriti kratko besedilo. Tu je bilo potrebno že dobro znanje skladnje in oblikoslovja. Predvidevali smo, da bodo uspešnejši učenci, ki so že dlje časa vključeni v slovensko šolo, in tisti, ki jim je prvi jezik hrvaški oz. bosanski, saj je bližje slovenščini. Pri rusko in ukrajinsko govorečih učencih smo predvidevali napake v besednem redu ter v končnicah samostalnikov in pridevnikov.

V nedeljo je imel Miha rojstni dan. Z družino smo se odločili, da gremo nakupovati njegovo darilo. Kupili smo mu sladkarije, križico in bariče. Zvečer smo šli do njegove hiše in notri je bilo vse lepo okrašeno. Dala sem mu darilo in je bil zelo vesel. Potem je njegova družina pripravila večerjo, kasneje pa smo jedli torto.

Slika 10. Primer rešene tretje naloge pri B3.

B3 je je napisala koherentno, pravopisno ustrezno besedilo z le nekaj oblikoslovnimi napakami. Smiselno je uporabila vse besede, besedišče je še razširila (Slika 10).

Tko sem se zabavil sem videl miso ki je bila čisto ob-
 mini. ~~Na njej~~ je Na njej je bilo rajsko družno slavlje, Soklič
 sem družino in sem ih vprašal ali je same in so rekli ja
 kar velja v njej je bila mini hiša ki sem je videl večerj.
 In sem rekel da v no ime se štedilja ker sem jo takrat obkro.

Slika 11. Primer rešene tretje naloge pri KOS.

KOS je napisal koherentno besedilo z veliko pravopisnimi napakami. Smiselno je uporabil vse besede (Slika 11).

Moja prijateljica inela rajski dan na nedeljo. Druška sem
 prijateljica večerje in potem da v veliki hiši, hiše, bil rajski dan.
 Moja prijateljica je zelo prijazna in oni narediti lepo mižo,
 ki je bilo razloženo prijazno. Tokrat sem oddala domčo in obo domov.

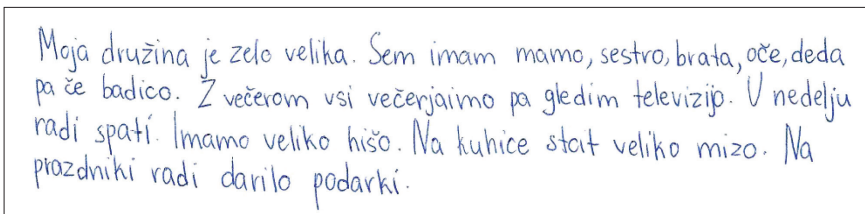
Slika 12. Primer rešene tretje naloge pri KAZ2.

KAZ2 je napisala koherentno besedilo, smiselno je uporabila vse besede (Slika 12). Izpuščala je pomožni glagol biti pri glagolih v pretekliku, ostalih napak ni bilo.

V nedeljo smo slavili moj rojstni dan.
 Prišla mi je družina in so mi dali darila.
 V hiši smo imeli večerjo in miso polna vsega.

Slika 13. Primer rešene tretje naloge pri H1.

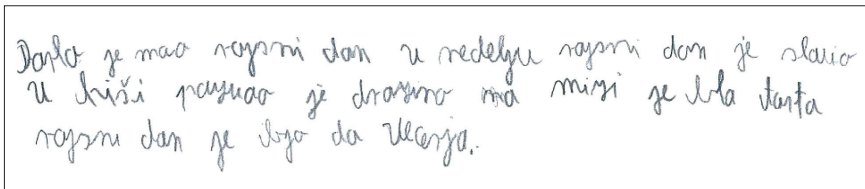
H1 je napisal koherentno besedilo, smiselno je uporabil vse besede (Slika 13). Opazne so interference s hrvaškim jezikom (*smo slavili, prišla mi je družina*).

Moja družina je zelo velika. Sem imam mamo, sestro, brata, oče, deda pa še baidico. Z večerom vsi večerjaimo pa gledim televizijo. V nedelju radi spati. Imamo veliko hišo. Na kuhice stat veliko mizo. Na prazdniki radi darilo podarki.

Slika 14. Primer rešene tretje naloge pri U1.

U1 je napisala delno koherentno besedilo z dodanim besediščem (Slika 14). Besedno zvezo *rojstni dan* je izpustila. Veliko je bilo napak pri rabi glagola (*večerjaimo, gledim, v nedeljo radi spati ...*) in nekaj pri sklonu samostalnika (*v nedelju, na kuhice, na prazdniki – vpliv ruščine*).

Darilo je mao rojstni dan u nedelju rojstni dan je slavio u hiši prazno je dravno ma mizi je lila stanta rojstni dan je ibjo da ukarja.

Slika 15. Primer rešene tretje naloge pri B1.

B1 je napisala delno koherentno besedilo (Slika 15). Uporabila je vse besede, ki so bile delno smiselne. Napisala je eno poved z veliko bosanskimi besedami (*imao, u nedelju, slavio*) in z ljubljansko pogovorno besedo (*bla*).

3.4 Naloga, namenjena samovrednotenju učencev

Na koncu so se učenci opredelili glede razumevanja navodil (*Ali si razumel vsa navodila? – Da. Nekatera ja, nekatera ne. Ne.*), ocenili so svojo uspešnost na 10-stopenjski lestvici, povedali, kaj je glavna ovira pri reševanju nalog (*Slabo poznavanje slovenščine. / Strah, da bom rešil napačno. / Veliko besed ne poznam. / Besede razumem, a imam težave s tvorbo povedi. / Vem, da še ne pišem odlično, a vseeno napišem razumljiva besedila.*), ovrednotili težavnost nalog od 1 do 5, pri čemer je bila 1 najlažja naloga in 5 najtežja, in odgovorili na vprašanje, kaj bi po njihovo izboljšalo pisanje v slovenščini (*Veliko*

slovničnih vaj. Prepis besedil. Veliko branja besedil. Pisanje narekov.) (Tabela 2). Tu so učenci imeli možnost vprašati po pojasnilu posameznih nalog.

Tabela 2: Prikaz odgovorov pri samovrednotenju

	Ali si razumel vsa navodila?	Oceni svojo uspešnost od 1 do 10, pri čemer je 1 zelo slabo, 10 pa odlično	Oceni težavnost nalog od najlažje do najtežje	Kaj je glavna ovira pri reševanju nalog?	Kaj bi po tvoje izboljšalo pisanje v slovenščini?
U1	Nekatera ja, nekatera ne.	8	1. a, 1. b., 2. b, 2. a, 3.	Besede razumem, a imam težave s tvorbo povedi.	Veliko branja besedil.
U1	Nekatera ja, nekatera ne.	9	1. b, 1. a, 3., 2. a, 2. b	Slabo poznavanje slovenščine	Veliko branja besedil.
R1	Nekatera ja, nekatera ne.	1	1. a, 1. b, 3., 2. b, 2. a	Slabo poznavanje slovenščine	Veliko branja besedil.
R1	Nekatera ja, nekatera ne.	8	1. b, 1. a, 2. b, 3., 2. a	Vem, da še ne pišem odlično, a vseeno pišem razumljiva besedila.	Pisanje narekov.
B1	Nekatera ja, nekatera ne.	8	Ni podatka	Vem, da še ne pišem odlično, a vseeno pišem razumljiva besedila.	Veliko branja besedil.
H1	Da.	9	1. a, 1. b, 2. b, 2. a, 3.	Vem, da še ne pišem odlično, a vseeno pišem razumljiva besedila.	Poslušanje besedil (sam je dodal odgovor).
KAZ2	Da	8	1. a, 1. b, 2. b, 2. a, 3.	Strah me je, da bom rešil napačno. Besede razumem, a imam težave s tvorbo povedi.	Veliko branja besedil
B3	Da	9	1. a., 1. b, 3., 2. b, 2. a	Strah, da bom rešil napačno.	Veliko branja besedil

	Ali si razumel vsa navodila?	Oceni svojo uspešnost od 1 do 10, pri čemer je 1 zelo slabo, 10 pa odlično	Oceni težavnost nalog od najlažje do najtežje	Kaj je glavna ovira pri reševanju nalog?	Kaj bi po tvoje izboljšalo pisanje v slovenščini?
B3	Nekatera ja, nekatera ne.	6	1. a, 1. b. 3., 2. b, 2. a	Strah, da bom rešil napačno. Besede razumem, a imam težave s tvorbo povedi.	Veliko slovnicih vaj. Veliko branja besedil.
KOS	Da.	8	3., 1. a, 2. b, 2. a, 1. b	Veliko besed ne poznam.	Veliko branja besedil.

4 Analiza rezultatov

Želeli smo ugotoviti, kako bodo določene naloge reševali učenci, ki so prvo, drugo ali tretje leto v Sloveniji. Zanimalo nas je, ali je razlika pri tvorbi besedil glede na to, ali prihajajo iz južno- ali vzhodnoslovenskega jezikovnega območja, in ali je opazen napredek pri učencih, ki se izobražujejo v slovenski osnovni šoli več kot eno leto. V vzorec smo vključili tudi učenca, ki od rojstva živi v Sloveniji, a je njegov materni jezik albanščina. Zanimalo nas je samovrednotenje glede težavnosti in uspešnosti reševanja nalog, njihovo iskanje vzrokov za težave pri pisanju in kaj lahko izboljša pisanje v slovenščini. Ugotovili smo, da pri prvi a- in b-nalogi (dialoga) večjih razlik med južno- in vzhodnoslovensko govorečimi učenci pri tvorbi pisnih besedil ni. Večji dejavnik je, koliko časa so v Sloveniji. Podobno je tudi pri vstavljanju manjkajočih besed. Skoraj vsi so prepoznali temo besedila, kar se zdi ključno za razumevanje besedila in ustrezen pristop k reševanju nalog. Opazna je razlika pri tretji nalogi, v kateri je potrebno napisati koherentno besedilo tako, da se vključi nabor besed. Najbolje sta se odrezala južnoslovenska govorca, ki sta v Sloveniji že tretje leto, in Kosovec. Med tistimi, ki so v Sloveniji prvo leto, večjih razlik ni.

Zanimivo je, kako različna je ocena uspešnosti. Učenka, ki je bila najbolj uspešna (B3), je svoj rezultat ocenila s 6, učenka U1 pa npr. z 9. Na splošno so se učenci čutili uspešne, kar se je po koncu

reševanja tudi opazilo, le učenka R1, ki npr. v nalogo 2. a ni vstavila niti besede, je svoje reševanje označila z 1 (zelo slabo).

Najlažji sta jim bili prva a- in b-naloga, razen pri KOS, ki mu je bila 1. b najtežja naloga in je tudi ni rešil do konca. Štirim učencem je bila najtežja 2. a-naloga, neodvisno od tega, koliko časa so v Sloveniji. Učenkama U1 in KAZ2 je bila najtežja 3. naloga, ko so morali tvoriti samostojno besedilo. Predvidevali smo, da jim bo ta naloga najtežja, saj je potrebne veliko jezikovne zmožnosti, a to ne drži. Učenci, ki so tu tretje leto, se jim je ta naloga zdela srednje težka oz. KOS najlažja.

5 Zaključek

Učenci priseljenci dobro pristopajo k reševanju, znajo prepoznati temo neznanega besedila tudi brez predhodne obravnave, prepoznajo tipe nalog, znajo samostojno tvoriti koherentna ali delno koherentna besedila. Eden od razlogov za dobro reševanje je, da vsi učenci priseljenci prihajajo iz slovansko govorečih držav (razen učenca s Kosova, ki pa se je rodil v Sloveniji). Večje razlike med južno- in vzhodnoslovanskimi govorcami pri večini nalog ni bilo, razlika pa je opazna v času bivanja oz. izobraževanja. Učenka, ki je tu drugo leto, je bila pri reševanju uspešnejša, besedila so imela malo napak ali skoraj nič, učenca, ki sta tu 3. leto, sta imela še manj napak. Učenci so se v večini čutili uspešne, kar je tudi pomemben cilj pouka.

Zavedamo se, da je bil vzorec zelo majhen in da se ugotovitev ne da posploševati, vendarle pa daje učitelju povratno informacijo pri delu z besedili pri poučevanju učencev priseljencev. Vaje podobnega tipa je treba izvajati večkrat, da bi učenci bolje razumeli navodila. Učenci menijo, da bi jim pri pisni jezikovni zmožnosti najbolj pomagalo branje, čemur velja v prihodnje posvetiti več pozornosti.

6 Literatura

Knez, M. (2009). Jezikovno vključevanje (in izključevanje) otrok priseljencev. V M. Stabej (ur.), *Simpozij Obdobja 28* (str. 197–202). Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Dostopno

- prek <https://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/28-Knez.pdf> (13. 1. 2023).
- Knez, M., Klemen, M., Kern Andoljšek, D. in Kralj, K. (2020). *Učni načrt, Začetni pouk slovenščine za priseljence*. Ljubljana: ZRSŠ. Dostopno prek: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Zacetni_pouk_slovenscine_za_ucence_priseljence_3.pdf (10. 1. 2023).
- Krajnc Ivič, M. in Voršič, I. (2021). Besedila v učnem e-okolju Slovenščina na dlani. V N. Ulčnik (ur.), *Slovenščina na dlani 4* (str. 95–118). Maribor: Univerzitetna založba. doi.: 10.18690/978-961-286-521-4
- Novak, M., Medica, K., Lunder Verlič, S., Pevec Semec, K., Jelen Madruša, M., Mežan, J., ... in Stritar, U. (2012). *Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole*. Ljubljana: ZRSŠ. Dostopno prek: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2013/programi/media/pdf/smernice/cistopis_Smernice_vkljucevanje_otrok_priseljencev.pdf (13. 1. 2023).
- Pozanovič Jezeršek, M., Cestnik, M., Čuden, M., Gomivnik Thuma, V., Honzak, M., Križaj Ortar, M. idr. (2018). *Slovenščina. Učni načrt (posodobljena izdaja)*. Ljubljana: ZRSŠ. Dostopno prek: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_slovenscina.pdf (10. 1. 2023).
- Rot Vrhovec, A. (2016). *Sporazumevalna zmožnost v slovenskem jeziku pri otrocih, katerih prvi jezik ni slovenski*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9999> (25. 1. 2023).